

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

РЕГЛАМЕНТ

ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ И ПРОВЕЖДАНЕ

НА ОЛИМПИАДА ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

2019-2020 учебна година

I. Общи положения

II. Организиране и провеждане

III. Съдържание на състезанието

IV. Оценяване и класиране

I. Общи положения

Олимпиадата по *ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ*:

- Изгражда и развива граждански умения и нагласи сред учениците;
- Стимулира отговорно поведение за участие на учениците в обществения живот;
- Предоставя възможност за творческа изява на ученици със задълбочени познания, придобити практически умения и компетентности в областта на гражданското образование;
- Осигурява условия за участие на учениците в извънучилищните дейности;
- Позволява да се направят изводи в методическо отношение за усъвършенстване на обучението по гражданското образование.

* Регламентът е отворена система и би могъл да се усъвършенства и актуализира всяка учебна година.

II. Организиране и провеждане

Олимпиадата по *гражданско образование* се организира и провежда в съответствие със Заповед № РД 09-2784 от 29.10.2019 г. на министъра на образованието и науката за утвърждаване на правилата за организирането и провеждането на ученическите олимпиади и националните състезания и Заповед № РД 09-2149 от 27.08.2019 г. на министъра на образованието и науката за утвърждаване графика за провеждане на ученическите състезания и националните състезания – Приложение № 1.

Организацията и провеждането на олимпиадата по гражданско образование се осъществява от Министерството на образованието и науката (МОН) съвместно с началника на регионалното управление на образованието (РУО), експертите по обществени науки, гражданско образование и религия в РУО, директорите на училища-координатори, директорите на училищата-домакини, училищните, областните и националната комисии за организиране и провеждане на олимпиадата.

Националната олимпиада по гражданско образование се провежда ежегодно в три кръга – общински, областен и национален – по график, определен от МОН.

Със заповед на министъра на образованието и науката се утвърждава Национална комисия, в която се включват преподаватели от висши училища, експерти, учители.

Националната комисия:

- Изготвя регламент за организиране и провеждане на олимпиадата, подписан от председателя на комисията, и го представя на експерта по гражданско образование в МОН не по-късно то 15 работни дни след издаване на заповедта за определяне състава на комисията;
- Определя казусите за работа на национален кръг;
- Съставя системата за оценяване;
- Извършва окончателно оценяване и изготвя окончателен протокол на допуснатите до участие в националния кръг ученици, който представя в МОН и на директора на училището-домакин на националния кръг в срок не по-късно от 10 работни дни преди датата за провеждане на националния кръг;
- оценява и класира учениците на националния кръг и представя в МОН протоколи с окончателните резултати на участниците и класирането им с имената им, населено място, училище, клас, както и протокол с лауреатите на националната олимпиада в срок до 10 работни дни след провеждането на националния кръг;
- Представя в МОН доклад за извършената работа, прилага протокол с класирането на участниците и прави предложения за усъвършенстване на регламента.

Работата на Националната комисия се координира от експертите, отговарящи за гражданското образование в МОН.

До участие в олимпиадата се допускат всички ученици, които са подготвили проект,

разделени в три възрастови групи: I – IV; V- VIII; IX – XII клас.

Желаещите да участват в олимпиадата ученици попълват анкетна карта, която е дадена в Приложение № 1 към Регламента. Анкетната карта се прилага към проекта. На заглавната страница на проекта е изписано само **НАИМЕНОВАНИЕТО НА ПРОЕКТА И ВЪЗРАСТОВАТА ГРУПА**, към която принадлежи/ат авторът/ите.

Общинският кръг се провежда най-късно до 06.03.20120 година.

Училищните комисии в срок до 7 работни дни изготвят протокол за явилите се ученици и техните резултати и протокол за класираните за областния кръг ученици и техните резултати.

За участие в областния кръг се предлагат ученици, които са получили не по-малко от 75 точки.

Директорът на училището изпраща протокол за класираните за областния кръг ученици и техните резултати в електронен вид, подписан с електронен подпис и списък на учениците, които не са изразили съгласие по т. 11 от Правилата за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и националните състезания на директора на училището-координатор на областния кръг.

Областният кръг се провежда най-късно до 20.03.2020 година.

Областният кръг на олимпиадата по гражданско образование се организира от училището-координатор и училище-домакини, определени със Заповед на началника на РУО.

За участие в националния кръг се предлагат тези ученици, които са оценени с не по-малко от 75 точки от областния кръг.

Директорът на училището, определено за координатор на областния кръг, в срок до 7 работни дни от състезателния ден изпраща:

- на експерта по гражданско образование в МОН и на началника на РУО справка (по образец) за броя на оценените и проверените писмени работи по електронен път във формат Excel и копие на протокол № 3 (в електронен вид);
- на учебния център към МОН – оригиналите на писмените работи с анкетните карти и оригинала на протокол № 3 за резултатите на предложените ученици за допускане на националния кръг;
- на училището-домакин на националния кръг на олимпиадата списък на учениците, които не са изразили съгласие по т. 11 от Правилата за организиране и провеждане на ученическите олимпиади и националните състезания

Учебният център към Министерство на образованието и науката предоставя на националната комисия протокол № 3, писмените работи и анкетните карти на учениците, предложени от областните комисии за допускане до участие в национален кръг на олимпиадата.

Националната комисия извършва окончателно оценяване на всички писмени работи, предложени от областните комисии за участие в националния кръг и изготвя окончателен протокол с резултатите на всички ученици. За националния кръг се допускат учениците, класирани от Националната комисия на първите 20 места за първа и втора възрастова група и на първите 40 места за трета възрастова група. При евентуално равенство на точките броят на допуснатите ученици може да бъде увеличен.

Националната комисия изпраща на училището-домакин на националния кръг на олимпиадата по гражданско образование списък на учениците, допуснати до участие в националния кръг на олимпиадата по философия.

Класираните ученици за заключителния кръг се придружават от експерта по гражданско образование и/или учител по време на провеждането му.

Националният кръг се провежда на 8 и 9 май 2020 г. в гр. Стара Загора.

На учениците от XII клас, получили оценка **отличен (6,00)** от националния кръг на олимпиадата, МОН издава документ, удостоверяващ статута им на **лауреати** на националната олимпиада.

Отличен (6) получават ученикът, класиран на първо място на националния кръг на олимпиадата, и учениците, които са получили от 90% до 100% от средния брой точки на първите трима.

III. Съдържание на олимпиадата

1) Общински/училищен кръг

Проектите се оформят в обем до **12 стандартни страници**. Учениците от **трета възрастова група** трябва да представят своя проект и на **електронен носител**. Защитата на проектите може да е публична. Времетраене на защитата на проекта пред комисия - до **15 минути**: **10 минути** за представяне на проекта от автора и **5 минути** за отговаряне на въпроси, поставени от членове на училищната комисия, която включва не по-малко от двама правоспособни учители по свят и личност и/или по гражданско образование.

Оценяването е съгласно критериите за оценяване, създадени от Националната комисия

2) Областен кръг

На областния кръг се оценяват проектите, допуснати от общинския кръг. Защитата на проектите може да е публична. Времетраене на защитата на проекта пред комисия е до **15 минути: 10 минути** за представяне на проекта от автора и **5 минути** за отговаряне на въпроси, поставени от членове на областната комисия. Областната комисия оценява участниците в областния кръг съгласно критериите за оценяване, създадени от Националната комисия.

3) Национален кръг

Националният кръг се провежда в един етап (**9 май 2020 г. от 08.30 часа**) за учениците от първа и втора възрастова група. Те представят и обосновават допуснатите до националния кръг проекти. Времетраене на защитата - до **15 минути: 10 минути** за представяне на проекта от автора и **5 минути** за отговаряне на въпроси, поставени от членове на националната комисия.

Националният кръг за учениците от трета възрастова група се провежда в два етапа:

Първи етап (8 май 2020 г. от 15.30 ч.)

- Учениците аргументират писмено гражданска позиция по казус. Казусите са три и се подготвят от Националната комисия. Учениците работят по избран от тях казус до **2 (два)** астрономически часа.

Втори етап (9 май 2020 г. от 08.30 часа)

- Учениците представят и обосновават допуснатите до националния кръг проекти. Времетраене на защитата - до **15 минути: 10 минути** за представяне на проекта от автора и **5 минути** за отговаряне на въпроси, поставени от членове на Националната комисия.

IV. Оценяване и класиране

Като ориентир при разработването на проектите и казусите служат държавните образователни изисквания за учебно съдържание по гражданско образование и Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование (Приложения 1, 2, 3 и 4). Оценяването и класирането на националния кръг се извършват от Националната комисия в съответствие с изготвената система за оценяване (приложения 4 и 5).

Крайното класиране на участниците в националния кръг се формира по следния начин:

- За първа и втора възрастова група – от сбора на точките, получени от оценката от областния кръг (окончателно определени от Националната

комисия) и оценката от представянето и обосноваването на проекта от националния кръг. Максималният брой точки е 200;

- За трета възрастова група – от сбора на точките, получени от оценката от областния кръг (окончателно определени от Националната комисия), оценката от писмената аргументация на гражданска позиция по казус и оценката от представянето и обосноваването на проекта от националния кръг. Максималният брой точки е 300.

Класирането е **индивидуално** и е съобразено с приетата система за оценяване. В случай че до национален кръг се допуска проект, разработен от колектив, то е необходимо да се избере **един представител**, който да участва в заключителния кръг. Останалите представители на екипа, разработил проекта могат да получат удостоверение, че техният проект е класиран за националния кръг.

При проект, разработен от колектив, удостоверение за лауреат се издава само на избрания за участие в заключителния кръг представител.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Анкетна карта;
2. Примерни изисквания за разработване и публично представяне на проект;
3. Казуси от националния кръг на олимпиадата – 13-15 април 2018 г., гр. Русе;
4. Карта за оценяване на проект;
5. Карта за оценяване на писмена аргументация на гражданска позиция по казус.

Национална комисия:

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

АНКЕТНА КАРТА

за участниците в Национална олимпиада по гражданско образование 2018– 2019 г.

Наименование на проекта:

Резюме на проекта (до 150 думи - да се посочват основна идея, цел, дейности):

Съгласен/а съм да защитавам проекта си/ни пред публика:

Да   Не

Съгласен/а съм проектът ми/ни да се използва при методическата оценка на обучението по гражданско образование или изследователски проекти, съгласно Закона за авторското право и сродните му права:

Да   Не

Съгласен/а съм резюме на проекта ми/ни да се огласява:

Да   Не

Съгласен/а съм проектът ми/ни да – при условие, че е класиран за Националния кръг – да бъде публикуван и популяризиран, съгласно Закона за авторското право и сродните му права:

Да   Не

Трите имена на автора/ите на проекта:

(в случай, че авторите на проекта са повече от един, се изписват имената на всички автори и се посочва името на този от тях (допуска се един автор), който ще представя колектива на заключителния кръг)

Данни за автора, който ще представя проекта на заключителния кръг:

- Училище:

- Учител:

- Клас на обучение:

- Телефон:

- E mail:

Директор:

/подпис и печат на училището/

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2

Примерни изисквания за разработване и публично представяне на проект

I. Примерни изисквания за разработване на проект според възрастовата група

Работата по проект е възможност да се *организира* една реална промяна в начина на живот *за повишаване на благосъстоянието ни*. Осъществяването на проекти, колкото и “малки” да са те, ще *подпомогне* децата и младите хора *да развиват* уменията си за самоорганизация, активна нагласа към проблемите на обществото и околната среда, ще повиши самочувствието им и ще укрепи вярата им в смисъла на усилията за реална промяна на света *към по-добро*.

Индивидуално или екипно, след задълбочен анализ на реална проблемна ситуация, учениците разработват план за конкретни целенасочени действия за постигане на желана промяна в реалността, която допринася за осъществяване на неоползотворена възможност, за разрешаване на значим социален проблем в общността и за личностното развитие на авторите. Водещи ценности при разработването на проектите са **иновативните идеи** на учениците, които *самостоятелно* създават проектите си (като могат да се консултират с учителите си при нужда) и планирането на ефективни действия, чрез които може да бъде постигната **реална промяна**.

1-ва възрастова група: I-IV клас

Опишете своя проект, като отговорите на следните въпроси:

1. Какво име сте избрали за проекта?
2. Какво искате да направите?
3. Защо смятате, че е важно да осъществите идеята си?
4. Какво искате да постигнете?
5. Как ще го направите? Какви дейности трябва да извършите?
6. За колко време ще осъществите идеята си?
7. Кой ще участва в проекта?
8. Какви средства са необходими?
9. Как ще разберете дали проектът е бил успешен?

2-ра възрастова група: V-VIII клас

Подгответе описание на проекта си, което да включва следните елементи:

- **Име** на проекта;
- Кратко описание на проектната **идея**;
- Описание на **проблема**, който вашият проект иска да разреши;
- Формулирани **цели** на проекта. (Важно е целите да бъдат ясни, конкретни, реалистични, постижими, измерими.);
- Посочени очаквани **резултати**;
- Описание на проектните **дейности**;
- Описание на **екипа** на проекта;

- Изброени **средствата** (ресурсите), които са необходими за осъществяването на проекта;
- Критерии за **оценка** на резултатите от проекта.

3-та възрастова група: IX – XII (XIII) клас

Описанието на вашия проект следва да съдържа отговори на следните въпроси:

1. Каква **идея** искате да осъществите?
2. Кои **проблеми** ще решите с реализирането на проекта? Кои **възможности** ще оползотворите?
3. Каква **цел** си поставяте? Какви **резултати** искате да постигнете? (Важно е целите да бъдат ясни, конкретни, реалистични, постижими, измерими.)
4. Към кого е насочен нашият проект? Кой ще се възползва от постигнатите резултати – коя е **целевата група**?
5. По какъв начин ще решите проблемите? Как ще оползотворите съществуващите възможности – **стратегия**, подход?
6. Какви **дейности** трябва да осъществите, за да постигнете планираните резултати?
7. Кога започва и кога завършва проектът? График за изпълнение на отделните дейности.
8. Какви **ресурси** са необходими, за да осъществите успешно проекта? Как ще ги осигурите?
9. Кой ще участва в реализирането на проекта – **екип**?
10. Как ще отчитате напредъка на проекта?
11. Как ще **управлявате** проекта?
12. Как ще **оцените** постигнатото?

Подгответе колкото се може по-интересно представяне на вашия проект.

II. Публично представяне и обосноваване на проект

По време на заключителния етап на националния кръг на олимпиадата в присъствие на жури от членове на Националната комисия, участници от същата възрастова група и техни ръководители, ученикът представя **основни моменти** от проекта по интересен начин и обосновава своята индивидуална или екипна проектна идея като отговаря аргументирано и убедително на въпроси от страна на журито и публиката. За убедителното представяне на проекта е важно учениците да:

1. подберат и презентират най-съществените съдържателни елементи, които създават цялостна представа за проекта;
2. спазват регламента;
3. представят ясна логическа структура на изложението;
4. покажат умело присъствие (свободно говорене (а не четене), поддържане на визуален контакт с аудиторията) и умение за отговаряне на поставените въпроси;
5. подходящо и креативно визуализиране;
6. спазване на книжовната норма на българския език за правопис и правоговор.

Казуси
Национална олимпиада по гражданско образование
19 – 21 април 2019 г., град Трявна

Казус 1 ТЕРОРИСТИЧНА ЗАПЛАХА

При самоубийствените атентати на 11 септември 2001 г. в САЩ като оръжие на терористи бяха използвани отвлечени пътнически самолети. От този момент насетне държавите по света са принудени да вземат мерки за предотвратяване на подобни атентати. В някои страни се предлагат промени в законодателството, с които, в случай на реална заплаха отвлечен от терористи пътнически самолет да бъде използван за унищожение на невинни хора, да се създаде възможност той да бъде свален от военната авиация. При това положение е почти сигурно, че ще загинат всички пътници и членове на екипажа. Такива предложения обаче биват отхвърлени от някои конституционни съдилища като противоречащи на основните права на гражданите.

- Какви биха могли да бъдат конституционно-правните основания за блокирането на въпросните предложения за законодателни промени?
- Длъжно ли е правителството на една страна да защитава живота на своите граждани с всички средства и на всяка цена?

Казус 2 ПРЯКАТА ДЕМОКРАЦИЯ

В България различни политически и обществени сили настояват за по-широко въвеждане на пряката демокрация, която законово е регламентирана, но изискванията за признаване резултатите от един референдум са доста високи. В общи линии идеята им се свежда до намаляване на прага на участие на гражданите. И това се случва на фона на проточилия се процес с Brexit. Във Великобритания, която не е модел за пряка демокрация, за разлика от Швейцария, немалко хора твърдят, че на референдума за излизането на страната от ЕС са направили неинформиран и емоционален избор. Те искат провеждането на нов референдум, но правителството е категорично, че изпълнява вече заявената веднъж воля на народа.

- Какви рискове и предимства крие пряката демокрация?
- Какви рискове и предимства крие пряката демокрация в България?
- Кой носи отговорността за неинформирания политически избор?

Казус 3 НЕИЗВИНЕНИТЕ ОТСЪСТВИЯ В УЧИЛИЩЕ

Актуален проблем в българското училище е големият брой деца, които не посещават редовно учебните занятия. Наскоро бе предложена мярка за засилване мотивацията на учениците да посещават училище, която предвижда строги наказания за родителите, ако децата им допуснат 5 неизвинени отсъствия в рамките на един месец.

- Трябва ли и кой трябва да бъде наказван за неизвинените отсъствия – учениците или техните родители?
- Може ли класът да направи нещо за решаване на този проблем? Ако да - какво?
- Еднакъв ли трябва да бъде критерият за учениците в различните етапи на училищното образование – начален, прогимназиален и първи гимназиален?

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4

КАРТА за оценяване **НА ПОЗНАНИЯ, УМЕНИЯ** и **НАГЛАСИ** при разработването на проект

Наименование на проекта, възрастова група:

ПОЗНАНИЯ: 15 ТОЧКИ	макс. бр. т.	получени
Познава различни информационни източници , свързани с проблема	5	
Представя реална проблемна ситуация	5	
Познава различни възможности за решаване на проблема	5	
ОБЩО:	15	
УМЕНИЯ: 35 ТОЧКИ		
Анализира проблем или съществуваща възможност за развитие в социалната среда и обосновава нуждата от проекта	5	
Предлага и аргументира иновативно или уместно решение на проблема (идея на проекта)	5	
Формулира проектна цел , която е конкретна, реалистична, постижима и измерима и обосновава стратегия за нейното постигане	5	
Планира дейности , които допринасят съществено за постигане на целта и са конкретно, ясно и точно формулирани и планирани във времето	5	
Определя необходимите за осъществяването на дейностите ресурси	5	
Обосновава съществена взаимна обвързаност между проблем, проектна цел, очаквани резултати и планирани дейности и ресурси	10	
ОБЩО:	35	
НАГЛАСИ – 50 ТОЧКИ		
Социална съпричастност на автора/екипа (Проектът е насочен към постигането на социално значима цел)	10	
Гражданска ангажираност на автора/екипа (Проектът създава възможност за постигане на реална промяна в социалната среда.)	10	
Реалистичност (Проектът съответства на интересите и компетентностите на автора. Проектът е ефективен и ефикасен .)	10	
Автономност и поемане на отговорност (Проектът е разработен самостоятелно . Ясно са описани функциите и приносите на участниците в проекта.)	10	
Сътрудничество (В проекта се идентифицират и създават възможности за партньорство и за подкрепа от социалата среда .)	5	
Готовност за личностно развитие Авторът на проекта/екипът осъзнава значимостта на проектните дейности и резултати за постигането на личностно развитие.	5	
ОБЩО:	50	
ВСИЧКО:	100	

Забележки:

Оценител:
/ име, фамилия, подпис /

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5**КАРТА**

за оценяване на писмена аргументация на гражданска позиция по казус

1. Разпознаване на проблема

показател	макс. бр. т.	получени
Използва при анализа наличната релевантна информация	2	
Описва и анализира участниците в казуса и техните взаимоотношения	2	
Описва и анализира факторите в средата (благоприятни, неблагоприятни)	3	
Формулира проблеми, конфликти и/или дилеми, заложен в казуса	3	
Анализира причините за тяхното възникване	5	
Общо:	15	

2. Конструктивност

показател	макс. бр. т.	получени
Формулира алтернативни позиции и решения (минимум две – напр. от гледна точка на различни участници/страни в казуса)	10	
Обяснява зависимостта на определени решения от дадени фактори или предпоставки	7	
Идентифицира ресурси за решаването на проблема	4	
Открива възможности за съвместяване на интереси	4	
Общо:	25	

3. Аргументативност

показател	макс. бр. т.	получени
Коректно използва в аргументацията си понятия, свързани с темата на казуса	5	
Преобразува допускания (тези, хипотези) и предлага решение/я, като ги обосновава логически валидно, конкретно и убедително	20	
Общо:	25	

4. Самостоятелност

показател	макс. бр. т.	получени
Ясно заявява собствена позиция по казуса и я отстоява	10	
Отграничава различните интереси (обществени, групови, лични), проявени в казуса и съответно диференцира своята оценка	10	
Проявява умение и нагласа за промяна и развитие на собствената си позиция/оценка по казуса	15	
Общо:	35	
ВСИЧКО	100	

Забележки:

Оценител:

/ име, фамилия, подпис /